

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»

Василь МАРТИНЮК

01 серпня 2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
З ДИСЦИПЛІНИ
«Економічний аналіз»

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: 07 *Управління та адміністрування*

Спеціальність: 073 *Менеджмент*

Освітньо-професійна програма: «*Менеджмент*»

Циклова комісія фінансово-економічних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота	Загальний обсяг, годин	Екзамен / залік
Денна	III	6	30	30	90	150	Екзамен

Тернопіль – 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань **07 Управління та адміністрування**, спеціальності **073 Менеджмент**, затвердженої Педагогічною радою ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ» «30» червня 2021 р.

Робоча програма складена викладачем Михайлишин Н.П.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії фінансово-економічних дисциплін, протокол № 1 від 31 серпня 2023р.

Голова циклової комісії

Мирослава ОПРИСОК

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Змістових модулів – 2	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна
	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Рік підготовки: 3-й
		Семестр: 6-й
Загальна кількість годин – 150	Освітньо-професійна програма «Менеджмент» Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції (30 год.)
		Практичні (30 год.)
		Самостійна робота (90 год.)
		Вид контролю: Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування системи знань та практичних навиків щодо сучасних форм і методів економічного аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Завдання:

- вивчення методики та організації економічного аналізу;
- ознайомлення з інформаційним забезпеченням економічного аналізу;
- формування вмінь аналізу господарської діяльності суб'єктів господарювання;
- набуття навичок пошуку резервів підвищення ефективності господарської діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Економічний аналіз» студент повинен

знати:

- ключові показники фінансово-економічної діяльності суб'єкта господарювання, їх взаємозв'язки і взаємозалежності;
- методи, способи і прийоми економічного аналізу;
- принципи і методи обґрунтування управлінських рішень, виявлення резервів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності.

вміти:

- робити обґрунтовані об'єктивні висновки та пропозиції за результатами аналізу;
- застосувати методичний інструментарій економічного аналізу, здійснювати пошук резервів підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання;
- організувати аналітичну роботу на підприємстві;
- застосовувати методику аналізу виробництва, реалізації та маркетингової діяльності;
- застосовувати методику аналізу беззбитковості;
- застосовувати методику аналізу основних засобів;
- застосовувати методику аналізу стану трудових ресурсів та ефективності їх використання;
- застосовувати методику аналізу матеріальних ресурсів та ефективності їх використання;
- застосувати методику аналізу витрат та собівартості продукції;
- застосовувати методику аналізу фінансового стану підприємства.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни «Економічний аналіз»

Процес вивчення дисципліни «Статистика» спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

СК 9. Здатність проводити економічні розрахунки.

Результати навчання:

PH 6. Використовувати сучасні інформаційні і комунікаційні технології для розв'язання професійних завдань.

PH 7. Розв'язувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності.

PH 8. Знаходити оптимальні, обґрунтовані, творчі рішення для розв'язування професійних завдань.

PH 11. Здійснювати пошук, збирання, оброблення й аналізування інформації у професійній діяльності.

PH 14. Визначати основні економічні показники підприємства (підрозділу) для підвищення ефективності діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економічного аналізу.

Тема 1. Сутність та значення економічного аналізу.

Поняття економічного аналізу. Зміст процесу управління підприємством та місце в ньому економічного аналізу. Роль економічного аналізу в підвищенні ефективності управління підприємством. Предмет економічного аналізу та його об'єкти. Мета, завдання, функції економічного аналізу. Метод економічного аналізу. Види економічного аналізу.

Тема 2. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.

Поняття про інформацію та її класифікація. Економічна інформація. Вимоги до економічної інформації. Поняття про інформаційне забезпечення економічного аналізу. Фінансова звітність як основна складова інформаційного забезпечення економічного аналізу.

Змістовий модуль 2. Аналіз господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Тема 3. Аналіз виробництва, реалізації та маркетингової діяльності.

Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва, реалізації та маркетингової діяльності.

Аналіз реалізації продукції. Етапи аналізу. Аналіз обґрунтованості та ефективності формування «портфеля» замовлень. Загальна оцінка виконання плану реалізації, вивчення динаміки обсягу реалізації, виявлення факторів та причин, що привели до її зміни, їх кількісна оцінка, виявлення можливостей росту обсягу реалізації. Аналіз виконання договорів поставок за місяць і наростаючим підсумком з початку року в цілому по підприємству, в розрізі окремих споживачів і видів продукції, встановлення причин їх невиконання та оцінка наслідків. Виявлення можливостей росту обсягу реалізації.

Маркетинговий аналіз і вивчення попиту на продукцію підприємства. Аналіз ринку. SWOT-аналіз. Портфельний аналіз. Аналіз попиту.

Тема 4. Аналіз беззбитковості.

Поняття про точку беззбитковості. Методи визначення точки беззбитковості. Аналіз чутливості прибутку. Операційний леверидж.

Тема 5. Аналіз основних засобів.

Завдання і джерела даних аналізу основних засобів. Аналіз стану основних засобів підприємства. Коефіцієнт зносу основних засобів. Коефіцієнт придатності основних засобів. Коефіцієнт оновлення основних засобів. Коефіцієнт вибуття основних засобів. Коефіцієнт приросту основних засобів. Частка основних засобів в активах.

Аналіз ефективності використання основних засобів підприємства. Операційна рентабельність основних засобів. Фондовіддача основних засобів. Фондовіддача виробничих основних засобів. Фондомісткість основних засобів.

Тема 6. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.

Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу матеріальних ресурсів. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. ABC-аналіз та XYZ-аналіз. Оптимізація розміру замовлення.

Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Матеріаломісткість. Матеріаловіддача. Процент / коефіцієнт відходів. Коефіцієнт виходу придатної продукції. Питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції.

Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів.

Завдання та інформаційна база економічного аналізу використання трудових ресурсів. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Аналіз руху робочої сили. Аналіз використання робочого часу. Аналіз рівня та динаміки продуктивності праці. Аналіз використання фонду оплати праці. Аналіз рентабельності персоналу.

Тема 8. Аналіз собівартості продукції.

Значення, завдання і джерела інформації для аналізу собівартості продукції. Аналіз витрат за елементами. Аналіз собівартості за статтями калькуляції. Аналіз витратомісткості продукції.

Тема 9. Фінансовий аналіз.

Зміст і основні завдання фінансового аналізу. Показники ліквідності. Показники платоспроможності (фінансової стійкості). Показники фінансової стійкості. Показники ділової активності підприємства. Показники рентабельності. Модель Дюпона.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем		КІЛЬКІСТЬ ГОДИН		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економічного аналізу				
1	Тема 1. Сутність та значення економічного аналізу.	2	2	10
2	Тема 2. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.	2	2	10
Змістовий модуль 2. Аналіз господарської діяльності суб'єктів господарювання.				
3	Тема 3. Аналіз виробництва, реалізації та маркетингової діяльності.	4	4	10
4	Тема 4. Аналіз беззбитковості.	2	2	10
5	Тема 5. Аналіз основних засобів.	4	4	10
6	Тема 6. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.	4	4	10
7	Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів.	4	4	10
8	Тема 8. Аналіз собівартості продукції.	4	4	10
9	Тема 9. Фінансовий аналіз.	4	4	10
ВСЬОГО		30	30	90

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»

Практичне заняття 1

Тема: Сутність та значення економічного аналізу.

План практичного заняття

1. Поняття економічного аналізу.
2. Роль економічного аналізу в підвищенні ефективності управління підприємством.
3. Предмет економічного аналізу та його об'єкти.
4. Мета, завдання, функції економічного аналізу.
5. Метод економічного аналізу.
6. Види економічного аналізу.

Практичне заняття 2

Тема: Інформаційне забезпечення економічного аналізу.

План практичного заняття

1. Поняття про інформацію та її класифікація.
2. Економічна інформація. Вимоги до економічної інформації.
3. Поняття про інформаційне забезпечення економічного аналізу.
4. Фінансова звітність як основна складова інформаційного забезпечення економічного аналізу.

Практичне заняття 3

Тема: Аналіз виробництва, реалізації та маркетингової діяльності.

План практичного заняття

1. Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва, реалізації та маркетингової діяльності.
2. Аналіз реалізації продукції. Етапи аналізу.
3. Аналіз обґрунтованості та ефективності формування «портфеля» замовлень.
4. Загальна оцінка виконання плану реалізації, вивчення динаміки обсягу реалізації.
5. Аналіз виконання договорів поставок.
6. Виявлення можливостей росту обсягу реалізації.

Практичне заняття 4

Тема: Аналіз виробництва, реалізації та маркетингової діяльності.

План практичного заняття

1. Маркетинговий аналіз і вивчення попиту на продукцію підприємства.
2. Аналіз ринку.
3. SWOT-аналіз.
4. Портфельний аналіз (Матриця БКГ).
5. Аналіз попиту.

Практичне заняття 5

Тема: Аналіз безбитковості.

План практичного заняття

1. Поняття про точку безбитковості.
2. Методи визначення точки безбитковості.
3. Аналіз чутливості прибутку.
4. Операційний леверидж.

Практичне заняття 6

Тема: Аналіз основних засобів.

План практичного заняття

1. Завдання і джерела даних аналізу основних засобів.
2. Аналіз стану основних засобів підприємства.
3. Порядок визначення коефіцієнтів зносу, придатності, оновлення, вибуття, приросту основних засобів, частки основних засобів в активах підприємства.

Практичне заняття 7

Тема: Аналіз основних засобів.

План практичного заняття

1. Аналіз ефективності використання основних засобів підприємства.
2. Порядок визначення операційної рентабельності основних засобів.
3. Порядок визначення фондівіддачі.
4. Порядок визначення фондомісткості.

Практичне заняття 8

Тема: Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.

План практичного заняття

1. Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу матеріальних ресурсів.
2. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами.
3. ABC-аналіз.
4. XYZ-аналіз.
5. Оптимізація розміру замовлення.

Практичне заняття 9

Тема: Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.

План практичного заняття

1. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів.
2. Матеріаломісткість.
3. Матеріаловіддача.
4. Порядок визначення процента / коефіцієнта відходів.
5. Порядок визначення коефіцієнта виходу придатної продукції.
6. Порядок визначення питомої ваги матеріальних витрат у собівартості продукції.

Практичне заняття 10

Тема: Аналіз використання трудових ресурсів.

План практичного заняття

1. Завдання та інформаційна база економічного аналізу використання трудових ресурсів.
2. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами.
3. Аналіз руху робочої сили.
4. Аналіз використання робочого часу.

Практичне заняття 11

Тема: Аналіз використання трудових ресурсів.

План практичного заняття

1. Аналіз рівня та динаміки продуктивності праці.
2. Аналіз використання фонду оплати праці.
3. Аналіз рентабельності персоналу.

Практичне заняття 12

Тема: Аналіз собівартості продукції.

План практичного заняття

1. Значення, завдання і джерела інформації для аналізу собівартості продукції.
2. Аналіз витрат за елементами.

Практичне заняття 13

Тема: Аналіз собівартості продукції.

План практичного заняття

1. Аналіз собівартості за статтями калькуляції.
2. Аналіз витратомісткості продукції.

Практичне заняття 14

Тема: Фінансовий аналіз.

План практичного заняття

1. Зміст і основні завдання фінансового аналізу.

2. Аналіз ліквідності. Розрахунок показників ліквідності.
3. Аналіз платоспроможності підприємства. Розрахунок показників платоспроможності (фінансової стійкості).

Практичне заняття 15

Тема: Фінансовий аналіз.

План практичного заняття

1. Розрахунок показників фінансової стійкості.
2. Розрахунок показників ділової активності підприємства.
3. Розрахунок показників рентабельності.
4. Модель Дюпона.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми
1	Сутність та значення економічного аналізу.
2	Інформаційне забезпечення економічного аналізу.
3	Аналіз виробництва, реалізації та маркетингової діяльності.
4	Аналіз беззбитковості.
5	Аналіз основних засобів.
6	Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.
7	Аналіз використання трудових ресурсів.
8	Аналіз собівартості продукції.
9	Фінансовий аналіз.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний процес передбачає проведення лекцій і практичних занять, самостійну роботу студентів, виконання індивідуальних завдань під керівництвом викладача та самостійно. Мова викладання – українська.

У процесі викладання дисципліни «Економічний аналіз» використовуються такі методи навчання як:

Словесні (пояснення, лекція).

Наочні (ілюстрація, схема, мультимедійні файли).

Практичні (самостійна робота на занятті та позааудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточне тестування та опитування, підсумкове тестування по кожній рубіжній атестації, директорська контрольна робота.

Рубіжна атестація (№ 1)	Директорська контрольна робота (№ 2)	Середній бал (№ 3)	Екзамен	Разом
20%	25%	15%	40%	100%

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відповідно до ступеня оволодіння знаннями і способами діяльності виокремлюються такі рівні навчальних досягнень студентів:

Оцінка за 100-бальною шкалою / ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Рівень компетентності
-------------------------------------	-------------------------------	--	-----------------------

90-100 А	Відмінно	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і демонструє високий рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, відповідь його правильна, обґрунтована, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння пов'язати теоретичні знання з практичним матеріалом і реалізувати міжпредметні зв'язки. Практичне завдання виконане правильно.	Високий (творчий) рівень
85-89 В	Дуже добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичними вміннями з несуттєвими неточностями, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки з окремих питань.	Достатній рівень
75-84 С	Добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється незначна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичними вміннями з певними неточностями та недоліками, достатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.	

65-74 D	Задовільно	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких виявляється середній рівень володіння теоретичними знаннями, розуміння навчального матеріалу, а також практичних вмінь. Здобувач освіти в цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти та події, робити певні конкретні висновки, недостатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, виявляє недостатній рівень практичного застосування теоретичних знань.	Середній рівень
60-64 E	Достатньо	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються мінімальні знання і розуміння навчального матеріалу. Здобувач освіти на заняттях поводить пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, частково аналізує навчальний матеріал, проте при цьому робить неконкретні та неточні висновки.	
35-5 FX	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, безсистемно, відсутні висновки, узагальнення. Під час відповіді здобувач освіти допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коригуючих запитань, рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями не задовольняє мінімальні критерії. Обов'язкове повторне складання екзамену.	Низький рівень

1-34 F	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане. У здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання, так і практичні вміння. Обов'язкове повторне вивчення навчальної дисципліни.	Незадовільний рівень
-----------	--------------	---	----------------------

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Рівень компетентності
90-100	5 (відмінно)	A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)	B	Достатній рівень
75-84	4 (добре)	C	
65-74	3(задовільно)	D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)	E	
35-59 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	FX	Низький рівень
1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень

11. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспект лекцій.
2. Завдання для практичних занять.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Тести для перевірки знань студентів.
5. Презентаційні матеріали.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навч. посіб. Вінниця ВНТУ, 2013. 256 с.
2. Косова Т.Д., Сухарев М.П., Ващенко Л.О. Організація і методика економічного аналізу: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
3. Мішеніна Н. В., Мішеніна Г. А., Ярова І. Є. Економічний аналіз: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2014. 306 с.
4. Нестерчук Ю.О. Теорія економічного аналізу. К.: Центр учбової літератури, 2019. 272 с.
5. Рибчук А.В. Ковенська О.А. Антофій Н.М. Економічний аналіз: теорія і практика. Одеса: Гельветика, 2020. 220 с.
6. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / за заг. ред. Т. Д. Косової, І. В. Сіменко. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 440 с.
7. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / за заг. ред. Школьник І.О. Київ: Центр навчальної літератури, 2016. 368 с.
8. Черниш С. Економічний аналіз: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 312 с.

Допоміжна

1. Гринів Б.В. Економічний аналіз торговельної діяльності. 2-ге видання. К.: ЦУЛ, 2019. 392 с.
2. Кваско А.В., Передерієнко Н.І. Аналіз фінансово-економічної діяльності поліграфічних підприємств: підручник. К.: КПІ ім. І. Сікорського, 2017. 381 с.
3. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text>
4. Порядок проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара. Наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2016 р. № 616. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16#Text>

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

[http:// www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua) - Міністерство фінансів України.

[http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) - Державна служба статистики України.

[http:// www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3) – Бібліотеки в Україні.

<http://www.nbuv.gov.ua>. – Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – Бібліотеки та науково-інформаційні центри України